

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délel.

Az ár négyre 3 R. o. é. hirdetés: négyhados sorát elsőször 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. költség. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik. A nyilatkoztató cikkek sora után 25 kr. előleges befizetése mellett a szerkesztőséghez czímzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középtetza, STEIN J. könyvkereskedése.

A székelyek s egy régi baj.

II.

Az első s legközvetlenebb módszer a székely kivándorlás megszüntetésére vagy legalább mérséklésére volna — mint B. Fejér ur is figyelmeztet — minden helységben, minden községtől lelkesülő értelmes papi és világi egyéniségnek abbéli figyelme és eljárása, hogy a Moldva Oláhország felé kivándorolni szándékozók céljainak megváltoztatására minden erkölcsi szult fölhasználjanak. Ott a sok szomorú kép, melyeknek élénk és jó szándoku fölmutatása lehetetlen, hogy idegenítés s bizonyos borzadályal ne hasson a még egészen kétségbe nem esett kedélyre.

Ha Menenius és Manlius egy egész elkeseredett népet voltak elszegényült és földült tűzhelyeikhez képesek visszavezetni: mennyivel biztosabb ez eredmény egyszerű és egyes emberekkel, kivált, ha nekik a szándékolt helyett más követendő irány is mutatatik ki... A magyar vármegyékbe és Magyarországra nem szenvedő része felé huzamosabb lehet ugyan az út, de nem oly idegen, mint azonnal a keleti vagy déli határokon túl. Indítsátok tehát nyugatra a kivándorlandó székelyt. Csak bocsássátok útjuk s többet ne is mondjatok neki. Ő is bir bizonyos világpolgárság azon fogékonyágával s dexteritásaival, hogy esetleges megélhetési viszonyokra határozassa el magát oly faj között, mely vele édeseg, s mely közt a folytonosan czílingező vagy tényleg létező idegen fajú vándorok és munkások közül sem hal egy is éltlen meg! Vagy tán e folytonosan iszonyatosabban fölförmedő pauperismus odavitte már a testvér-hazák magyarjait, hogy lelkiükhöz nőtt ősi erényeiket még vérük irányában se gyakorolhassák? Nem, még nem vagyunk e ponton. A magyarharóni szülőkölődök s egy Brassó felé vezető vasút s általán minden hazai közügy irányában még a bitvány földi Csik részéről is oly kitünően nyilvánult be a zárlat mind arról tanusodik, hogy van még a nemzetekben annyi szívósság, hogy önmagáról, illetőleg önmagukról kölcsönösen gondoskodhassanak. De ki biztosít, hogy egy pár évtized múlva az önfentartási ösztönök, az önmagunk iránti figyelem- és nemzeti ébredésnek bár annyi tényleges jelét is adhatjuk, mennyire még most képesek volnánk?

E tekintetben minden halogatás vagy közöny a haza iránti mulasztás bünsúlyát nehezíti mind azokra, kik az ügy jobbra fordultának bármiképp és bármennyire tényezői lehetnének; s így mindenekelőtt a néppel közvetlenségben álló azon értelmiségre, mely az ősházi isteneitől is bucsuzni kénytelen nép tájékoztatására és gyámolítására érdemleges és tettesleg figyelmet fordítani elmulasztán. E tekintetben lépésnek volna tekintendő, ha ez értelmiség míg egyfelől a népet valahára megszoktatná és barátkoztatná a Nyugat felé vándorlás előnyeivel; mindent megtenne másfelől saját kebelében s az ebben időnkint megforduló úri barátok közt arra nézve, hogy a szegény nép ezen kivándorlása kényszerítő szükség érzete közvélemény, köztudomás és közmeggyőződésé váljék!... Míg ez ügyre nézve a köztudomás és meggyőződés általánosanabb és tekintélyesb alakot nem nyer; míg csupán egyes jámborok, kiknek elhangzó szavai csak a pusztá echós levegőjét verdesik, szegődnek ez ügy barátjaivá: addig sem ide lent nem fogunk semmit lendíthetni, sem pedig fölfelé, a hatalom és végrehajtás közege felé nem gyakorolhatunk semmi erkölcsi szult sem.

Pedig mennyit tehetni nem csüggedő jóakarattal ez ügyben: legyen szabad saját

csekélységem abbéli tapasztalatára hivatkoznom, hogy a valahány körben nyári utam alkalmával a székelyföldön e tárgyat komolyan szőnyegre hoztam, mindentűt élénk és méltányos figyelem tárgyává tetetett az.

Ennyit a székely értelmiség minden egyházi és világi öntudatos és valami közösért is lelkesülni tudó egyéniségeihez. (Folytatjuk.)

A legfőbb törvényszék stb.

Pörelj Bécsig sörör
Kerüld a házat
Költés ezert
Nyersz százat.

Bodor „Álmos.”

(D) A Szebenben működő bizottmány elé azon indítvány terjesztetett, hogy a főtörvényszéknek vinnék fel éppen Bécsbe.

A mint olvasóink igen könnyen felfoghatják, ezen eszmét pártolják a szász képviselők ott levő tagjai, a kik egész igyekezettel arra törekcsenek, hogy legfőbb igazságszolgáltatásunk a bécsi Cassations Hof-ba, s ugy aztán végre igazságügyi törvényhozásunk is a szülkebb Reichsrathba beolvadjon. A németiség középpontján természetesen az erdélyi németiség érdekei hű védelmezőkre fogának találni, s többé már nemcsak a politikai, de a juridicalis téren is uralkodnak a kis szász nép Erdély többi népei felett.

Ellenben a román bizottmányi tagok elveikhez következetesen a mellett vannak, hogy a főtörvényszék a haza kebelében legyen, hogy a szegény román földész, kinek jogait már többé földesur nem védelmezheti, ne legyen kénytelen Bécsbe gyalogolni Hátszegi-dékről vagy a mezőségről, városba, a hol nyelvét senki sem érti, s hol a drága életmód mellett az ügyvédek pere védelméért elnyelnék egy szegény erdélyi földész egész vagyonát.

A románok Erdély autonómiajaért buzognak. Ők ugy vannak elhitelve, hogy Erdély is vissza nyerte autonómiaját, még pedig nem tartományi, hanem országos autonómiaját. És ha ezt bírják, igen természetesen a magánjogi törvények hozatalára csak az országgyűlés lehet képviselve az uralkodóval. Azután meg, hogy itt az ország határain belül hozák a törvényt, s az ország határain túl messzre, még Magyarországon is túl Austria fővárosában vegyék e törvényeket végalkalmazásba: ez olyan dolog, a mi mehetett valahogy akkor, midőn Erdély hermetikailag külön volt válya az alkotmánytalan Austriától, s midőn itt a feudál rendszer uralkodván csak az urak perelhettek, kiknek volt lovuk s kocsijok Bécsbe kiutazni; de most midőn az országok autonómiaját mind inkább kívánják a nagy egészszel amalgamálni, s midőn a havasi román tán a hatalmas ficsussal személyesen van jogosítva perelni; hogy e szegény nép hogyan védelmezheti ügyét az országnak, sőt még a magyar királyságnak is határain kívül, ezt mi nem értjük. S ámbár nem kételkedünk abban, hogy a magyarok elleni mostani gyűlölközés korszakában az utolsó román is nagy patrocíniumoknak örvendhetne amott: de tartos intézkedést teremteni alkalmi ellen-szenvekre; építeni a németeknek ellenünk való gyűlöletére, kiket egy viharos külláboru, melynek vérmézején csontjaink egymás mellett heveredének, megint csökök barátainkka tehet — ily rokon- és ellenszenvekre alapítani intézményeket, alig mondhatjuk célszerűnek.

Minden államban az igazság szolgáltatásnak két főkélléke van u. m., hogy az olcsó és gyors legyen.

Kérdésen kívül hiszszük, hogy Erdélynek bármiféle törvényhozása legyen, hogyha ott nem

a szász elem lesz többségben, az az igazságügy rendezésével, s a magántörvények hozatalával arra fog törekedni, hogy Erdély ös intézvényeit, a mennyiben alkalmazhatók, megtartsa, s saját alapjukon reformálja, miután csak egy kis összehasonlítás kell nemcsak az osztrák, de bármely európai magánjoggal meggyőződünk arról, hogy a mi törvénykezési rendszerünk — az ösiségi kérdéseket kivéve, melyek többé nem is léteznek — a legrövidebb, leggyorsabb, és legolcsóbb volt Európában.

Igazság kiszolgáltatásunknak fontos tényezője volt a serdülő ifjuság is, mely formainak mellett a gyakorlat iskolájában nevedett, s magának ebben segélyforrást lelt a szegény fiatal, miáltal jövő pályájára készühetett.

Nem hiszünk szebb törvényszéki intézményt, mint a minő volt királyi táblánk, hol a bíró a megromlatlan ifjuság közvéleménye előtt kimondá ítéletét. Ott volt az irnoki kar. Ő ment exmissiókra s executiókra. Egy szorgalmas ifju csak az ily nyert jövedelemből fedezni képes volt költségeit, miáltal ott a tábla mellett jól készülhessen el a hazai törvényekre.

Az „ügyvédség” szabad és független pályához könnyen eljutott a szegény. Nem határozta meg senki az ügyvédek számát, az sem történhetett, hogy a marosszéki kis bir toku ügyvédet Dévára tegyék, hanem folytatta állását ott, hol magára nézve legezelszerűbbnek látta, s hol legtöbb védenctet tudott összeszerezni.

Az ügyvédek nagy létszáma azt eszközölte, hogy a szegényebb sorsu nép is kevés áldozattal jutott védőhez; míg más rendszerek szerint az ügyvédek korlátolt száma, s flegyen helyről oda helyzetése miatt a nagy jövedelem monopolisálva lön, s akár hány ember van, a ki inkább annyiba hagyja apró sérelmeit, hogysem száz annyit költsön, mint a mennyit nyerhet.

Igen természetesen, az igazság olcsó kiszolgáltatását leginkább az segíti elé, ha az ügyvédek száma nagy, ha közöttük ismerőink, rokonaink, nemzetfeleink bőven vannak, és ha a törvényszékek minél könnyebben megközelíthetők az ország minden vidékeiből, s ha maga a legfőbb törvényszék is oly központban van, hol a miénket feltalálhatjuk személyesen vagy leveleink által. De ily központ egy kültartományban lehetlenség. Bécsben az igaz van pár tízezer magyar; de nem hiszszük, hogy száz román lehessen ott találni — míg Pesten van elég s lesz még több román ügyvéd vagy tisztviselő Kolozsvárott.

Nagyon természetesen látjuk tehát, hogy a román képviselők, a kik annyi jót ígértek népüknek, nem fognak annál rosszabbat vinni haza, mint a mennyit b. Kemény Ferencz önmagának, mint korlátnoksági elnöknek, ő Fel-ségétől kinyerni, megerősíttetni, és tetteleg is életbe és gyakorlatba léptetni sikerült; a midőn a főtörvényszék hatáskörével a kormány-szék ruházott fel.

Mi magyarok igazságszolgáltatásunk, valamint a törvényhozás egyedül biztos tűzhelyének a magyar királyság központját tekintjük, és korm. tanácsos Pap Alajos ur helyesen reflectál a szebeni bizottmányban, midőn azt fejezi ki, hogy a magyarok és székelyek Erdély főtörvényszékét a pesti septemviralis táblába kívánják beolvasztani. Ez nekünk igen természetes óhajtatunk, miután alkalmas igazságügyi központ csak ott lehet, hol egy sikeres törvény alkotó közeg létezik.

Ma még az erdélyi gyűlésen többségben vannak a románok, holnap csak az elmaradott magyar regalisták helyett szász regalisták, s a megyékről egy néhány kormányközeg bivaassék

és választassék meg, az irány megváltozik, e gyűlésen örökös többségben lesz a kormány, s ha nem, ily kis gyűlés többsége örökre tekintélytelen lesz arra, hogy önállóság cselekedjék, s a kormányra erkölcsi hatást gyakorolhasson.

Igy fog eldőlni a főtörvényszék kérdése is. A négy nemzetiség e kérdésben három szempontra levén szakadva, a kormány jól választandó regalistáival bizonyos többségbe teheti magát.

És így csupán a kormánytól függ, hogy mi az osztrák polgári és criminal codex költsége s hozadalmas rendszere alatt maradjunk.

Lehet oly idő, hogy a szegény sorsu román nép sirva néz Pest felé, hol az ő közös törvényhozása termékeny magvakat vethet vala el a nép nyugalma és boldogsága céljaira.

Egy szász tekintély levele.

Vagy-Szeben, dec. 16.

Abból a tényből kiindulva, miszerint eddigelé a nemes magyar és székely nemzet követjei a félbeszakasztott vagy elnapoltatott szebeni országgyűléstől távol tartották magukat, a melyet a megjelent régi szövetséges nemzet eleget sajnált, azt lehetne hinni, hogy az említett két nemzet keveset gondolt az országgyűléssel, a mely január végefelé újra összegyűlendő. De mivel mindazonáltal a t. szerkesztőség nagy figyelemmel kíséri az országgyűlési választmányok minden mozzanatait, bátor vagyok a tehermentesítési urbéri választmánynak mai üléséről egy kis tudósítást írni.

Az előadó Trausch Jenő, kire a Lászlófi féle indítvány a kepe dolgában véleményadás végett volt bízva, a mai ülésben hosszú munkálatait elhozta, és két óráig tartó előadását felolvasta. A munkálatait kezdi a kepe eredetéről, és beviszi egész 1848-ig; bővebben fejti, hogy ezen teher nem a földön fekszik, hanem egyházi személyes tartozás, az országgyűlésnek nincs joga abba bele avatkozni, tehát az indítvány el nem fogadható, hanem elutasítandó. Ezt pártolták a választmány többi tagjai is. A székelyföldön levő papok megnyugodva lehetnek, nem fogja őket az országgyűlés a kepe élvezetében bojtani.

Majd érdemileg fog tárgyalni az urbéri terheknek a kötelezett részéről való megváltásáról szóló terjedelmes munkát és törvényjavaslat. Az ebéli előadók nézete oda irányul, hogy minden áron oda kell mőködni, miszerint az ország ebéli pénztára új tartozásokkal teljelen ne terheltessek. Erre a tárgyra jó volna, ha a magyar és székely atyafiak több figyelmet fordítanának. A Rác-féle két indítvány, t. i. az erdő és legelő dolgában, Nikóla követ urra van bízva, de munkálata még nem készült el. Rémitő sok teendője volna az országgyűlésnek, a mig a szegény hazát, mely szenvedő félben van, helyre hozná. Be jó volna, ha a magyar és székely eféle munkálatokban jártas férfiak tovább nem vonakodnának, hanem megjelenének és lelkesen segítenének! Ez az első eset, hogy a magyar ott, hol a haza szent ügye forog fenn, nincs jelen, mert reterált! Számithatának mindig minden helyes és igazságos ügyben pártolásunkra! Szebeni tanár Schmid Henrik nem hű tolmácsa a szász nemzet hangulatának. Erre ne hajtssanak.

A fenebbi levelet egyik legkitünőbb szász notabilitástól kapjuk, és valóban örvendünk, hogy ők felismerték, mekkora joga van a hitfelekezeteknek közkaszatára Lászlófi ur gondatlan és politikailag indítványa által. Reméljük, hogy Ratiu ur communisticus eszméit is eljeli a többség, s ha az nem, eljeli a kormány. Hogy a magyarok nélkül intézkednek az országügyei felett, azon mélyen sajnálkozunk, de ismétéljük, hogy ha akarna is részt venni a magyarnemzet, azt nem tehetné, mert sem a magyar nagy bírtok, sem a magyar köznép egyetlen képviselő által sem lehet képviselve, a nemesség szavazásának tetleges eltörlése, és a censussnak oly alsó fokára szállítása miatt, mely által a magyar-

román területen vagy is a megyéken a magyar elem sikeres szavazattal sehol sem birhat. Már pedig kétszáz ezer magyar s e mellett az ország legnagyobb birtoka mindenesetre igényelhet annyi képviselőt, mint kétszáz ezer szász. — Örövendének, ha a „Herman. Ztg.” nem képviselné a szász nézetet, s hiszem, hogy őnt, ki régidők óta küzd az alkotmányos pályán, s ismeri annak becsét, nem képviseli; de tekintse meg ön nemzetfelei közül többeknek magatartását s fájdalommal fogja tapasztalni, hogy ez emberek közt és közöttünk a lehető legnagyobb szakadás létezik. — Engedné Isten, hogy önök, kiknek szép múltjuk van, többségbe tehetnék magukat a jövőre! Szerk.

Az erdélyi vasutak nézve

a cs. kir. kereskedelmi ministerium egy terjedelmes emlékiratot terjeszt a Reichsrath elé s abban azon meggyőződését nyilvánítja, hogy a tervezett vonalak közül egy sem félel meg tökéletesen Erdély nemzetgazdasági érdekeinek s minden erdélyi vasutnak a Maros völgyére és pedig Gyula-Fehérvárra vagy ennek közvetlen közelébe kell jutnia. Gyula-Fehérvártól kell a vonalaknak a monarchia vasut-hálózatához vezetettük. Ezzel a csatlakozás megtörténhetik Temesvárnál a keleti vaspályával, vagy Arad, N.-Várad és Debreczennél a tiszai vaspályával. Ezen vonalak közül a gyula-fehérvár-arádi a legrövidebb s a legkevesebb technikai nehézségekkel jár. Ellenben az országban főszüksége egyszersmind az, hogy Gyula-Fehérvártól északra Kolozsvárra vezetessék egy pálya, mely aztán N. Várad vagy Debreczenig vitetnek. Az utóbbi pontot a nagy kiterjedés nem ajánlja. Az ország érdekei szempontjából, az emlékirat azt vonja ki az eddig mondottakból, hogy a tiszai vaspályát mind Aradtól, mind N.-Váradtól folytatni kellend Gyula-Fehérvárig, honnan aztán egyrészt Brassóig, másrészt N.-Szebenig kell tovább építeni. Csak azon kérdés marad fenn, vajjon Brassótól vagy N.-Szebentől, vagy mindkét ponttól kelljen-e a határig az oláh vasutakhoz csatlakozás végett tovább építeni? S e kérdésre az emlékirat azzal felel, hogy mindkét ponton a határig kell építeni, hogy Oláhországnak, melytől a baziási csatlakozás megtagadtatott, szabad választása legyen, akár a csernavodai vonallal, akár a brailaival csatlakozni.

Ö Felsége is ezen két csatlakozást hagyta jóvá. Mind a két vonalra nézve vannak ajánlatok, s egy olyan is, mely a n.-várad-brassói kombinációra oly hozzáadással tettetett, hogy az arad-gyula-fehérvár-szeben-vöröstörönyei, a gyula-fehérvár-kolozsvári, s a gyula-fehérvár-brassói mellékkagallak eléje tétetnek amannak, ennek fölépítésére is készen, és pedig, habár nincs a szükséges előmunkálatok birtokában mindenesetre jelentékeny kisebb összegben mint a versenytársak. A n.-várad-kolozsvár-brassóibaiárszéli vonaltól 85.000.000-nyi tőke 5 1/2 petes tiszta jövedelmének az arad-szebeni-határszéltől 63 milliónyi tőke 5 1/2 petes tiszta jövedelmének biztosítása kívántatik.

Ehez képest a ministerium a következő törvényjavaslatot kívánja a Reichsrath által megszavaztatni:

1. cikk. A kormány fölhatalmaztatik, hogy a netalan engedélyért folyamodóknak az Erdély nagyfegyedelemében építendő, itt következő lokomotív-vasutak részére az államkincstár biztosítékát megadja a befektetett tőke kamatoztatására és törlesztésére:

a) az Aradtól N.-Szebenen át, az erdély-oláhországi határig a Verestörönynél végződő vasutára egy Gy. Fehérvárig vezetődnő szárnyvonallal.

b) egy Gyula-Fehérvártól Kolozsvárra vezetődnő vasutára.

c) egy Kolozsvártól N.-Váradra vezetődnő vasutára.

d) egy Gyula-Fehérvártól a Küküllő völgyén Brassóba vezetődnő vasutára, mely az erdély-oláhországi határig vitetnek.

II. cikk. Tekintve, hogy az I. cikkben b), c) és d) betti alatt, említett terveknek megkivántató építési tervek és költségvetések nincsenek, az állam garantiája elvileg bár kimondatik, de a biztosítandó összegnek, a kielégítő építési terv és költségvetés tárgyában való meghatározása a további alkotmányos tárgyalásoknak hagyatik fenn.

III. cikk. Az I. cikkben a) betti alatt említett vasutakra nézve megengedhető a biztosítás egy évenként 2.300.000 forintnyi tiszta nyereségre, mint maximumra, ezüsten, s illetőleg egy 46 milliónyi forintnyi maximum-tőke öt percentes kamatozása.

IV. cikk. Az államigazgatás mindenesetre biztosítja azon törlesztési részletet is, mely egy általa jóváhagyandó, s az egész engedélyezési időre számítandó törlesztési terv szerint egy évre esik.

V. cikk. A biztosítás történhetik más modalitásokkal is, ha ezek alkalmasak, kevesbi-

teni a biztosítás által az államkincstárra esendő tervet.

VI. cikk. A tiszta nyereség biztosítása a forgalom megnyílásának napján kezdődik az I. cikk a) és d) alatt említett önálló vasutakra, s tart az engedélyezés egész ideje alatt, és pedig úgy, hogy ha az évenkénti tiszta jövedelem nem éri el azt az összeget, melyet az állam biztosított, a hiányt az államkincstár pótolja ki A szebeni és brassói vasutvonalak az oláh határig csak akkor építenedők ki, mikor bizonyos lesz az oláh vasutakkal való csatlakozásuk. Ha tehát egyik vagy másik csatlakozás nem történhetik meg a maga idejében, a kamatbiztosítás kezdődik a Szebenig vagy Brassóig való forgalom megnyitásától kezdve, a befektetett tőke arányában való levonással mind az a), mind a d) alatti vasutak nézve.

VII. cikk. Az államkormány által az elvállalt biztosítás alapján minden bizonyonnyal fizetendő pótlék az előterjesztendő évi számadás átvizsgálása után, azoknak benyújtására következő három hó elteltével fog folyóvá tétetni. A pótlékfizetés iránti igényt az üzleti évfelforgása után legalább egy félév alatt be kell jelenteni, mert különben az igény elenyészettnek tekintetik.

Azon összeg, melyet az államkormány az elvállalt biztosítás folytán fizet, egy tekintendően, mint egy 4 percentesített kamatozó előlegezés a vasuti vállalat számára.

VIII. cikk. Az Aradtól Szebenen át az oláh határszélig tervezett s Gyula-Fehérvárral egy mellékvaspályával összekötendő vaspályára nézve az engedélyezési okmány napjától számítva a jövedelmi adótló való mentesség megállapítottatik 7 éven át. Hasonló kedvezmény biztosítottatik az I. cikkelyben említett többi vaspályára nézve. Az adómentes évek száma az egyes vasutak számára utólag alkotmányos uton fog megállapítottatik.

IX. cikk. Ha az arad-szebeni vaspályai biztosítása ezen törvény értelmében a kedvező építési idő előtt nem sikerülne, a kormány felhatalmaztatik ezen vaspályát építészvállalkozók által kiépíttetni, s e célból oly obligatiókat bocsátani ki, melyeknek hypothekája maga a vaspályára lesz, s melynek törlesztése és kamatozása az állam által fog biztosítottatik 46 milliónyi legnagyobb összeg erejéig (5 percentes kamatozás kikötésével).

Az utolsó IX. cikkre nézve megjegyeztetik, hogy az a csernoviczi vasut-engedély okmányából vétetett át.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Bécs, dec. 14.

Az advent, mi rendesen elkomolyítja, nálunk megeléjenti a társaséletet, mit a Gerő Jakab igazgatása alatti szintársulatnak köszönhetünk, mely tekintetbe véve a jelen viszonyokat lehető legjobb szervezettől vidéki társulatok közzé tartozik; és még se részeshű óhajtott pártolásban, egyszer esső, másszor sár-, hideggel mentetgeti magát a közönség, pedig az nem akadály, hanem a részvétlenség s művészet elveken nem kapás, s a szellemi dolgok iránti közönyösség, szűkebb-látás, fősvénységnek nem akarom mondani, mert hiszen más időtöltésre annyi pénz látni forgalomban naponként, a mennyi egy egész abonement belépti díjai megvásárlására bőven elég lenne.

Természetes, hogy ha színházba mennének sokan, a pipere-költség s a házi étlap szenvedne, ezt pedig bajos megcsontítani, ámde nálunk inkább, mint akárhol fölkellene karolnunk, babár áldozattal és saját megszorításunkkal is a magyar színművészet ügyét, kivált most, midőn nemzeti létünk forog kérdésben; pártoljuk a színészetet, s ezáltal az irodalmat és művészetet, mert ezáltal nemzeti ügyünknek többet használunk mint a divatos lebhágyál; pártoljuk különösen az oly jól rendezett s szorgalmas és igyekező tagokból álló társulatot, mint a Gerő Jakabé, melyet még a szomszéd szamosújvári örmények és román hivatalnokok is pártoltak; ne engedjük magunkat az idegen ajku testvéreinktől felül mulatni a magyar színművészet felkarolásában. Eddigelő színekerültek: „A Pörzsi, vak leány, Nagyapó, Falusiak, Fenn az ernő nincsen kas, Könyves Kálmán, Huszár csin, Báthori Mária, Tót diák s Rákóczy Ferenc fogsága” esimű szindarabok; ez utóbbi ismételtetett. A társulat tagjai: Az igazgatópár, Gerő a komikumban s a character-szerepekbe mindig tetszésre talál, mint Kuitelcsen atya és a Tót diák sok tapsot kapott; Gerőné tragikumokra bir hivatással, már magas termete, erős hangja e szakmákra képest; Szigetvári Etelka (Zejkné) jó népszimű énekesné, szép zengzetes hanggal s csinos külseivel kifogyhatatlan az újabbnál újabb népdalok éneklésében, ezen kívül a naiv és lyrai szerepekben is jó mindig; Marosiné helyesen szaval, jól öltözik, szerepeit jól tudja, hangja bár nem erős, de rokonszenves. A férfiak közt Jakab és Mezei mint szerelmes és hős szakmák képviselői működnek,

ugy Farkas is, kinek a népsziművekben vezszik hasznát, mindnyájan előre törekvő lelkiismeretes buzgalmu színészek; Mezeit olvadékony rokonszenves hangja, Jakabot szép organuma sokra képesítik. Farkas ellen csak az a kifogásunk, hogy igen kiabál, s általában kevés kivétellel e megjegyzés az egész személyzetre illik, pedig ezzel habár tapsot lehet is aratni, de művészi babért nem. Az előadások az úgy nevezett timár-színben folynak le, miután a társalgási egylet ezután csak jótékonyezélu előadásokra nyitja meg termét. Nem a legvonzóbb, ámbar elég nagy helyiség, ez oka, hogy egy nagyrésze a közönségnek nem látogatja az előadásokat. Némi kellemetlen illatot fölfedezhetne a részvétlenség szelleme, mit azonban bátran feledtetethet az élvezet. Tehát fel a színházba, ne engedjük színészeinket lelkes városunkból rossz véleménynyel távozni, ők a pártolást megérdemlik. Ne legyen feltűnő, hogy ily politikai lapban csak oly tárgyról írok egy levelet, mint a színészet; nem kis érdekű tárgy e mostani helyzetünkben ez is, midőn a nemzet a nyilván politikai teréről le van szorítva, s a nemzeti életet csak ott láthatjuk híven előtűntetve, midőn testi és lelki szemeink előtt nem egyszer vonul el a jobb napok emléke.

r. l.

Al-Torja, dec. 11.

T. szerkesztő ur! Ez évi október 6-dik napján innen falvankból vagy hat szentély Kolumbán Károly vezérlete alatt elment — egy bajor meghívása következtében — Moldovába szántani; s onnan csak is december 6-án jövének haza, szekereik, ekeik, hájjaik és lovaik egyrésze nélkül. Ez a dolog így történt. A bójárnak Nyegulesten (falu Pekucs mellett) szorgalmasan dolgoztak egész december 2-ig; akkor az idő a további szántást meggátolva, s szántot vetve a bójárral kitűnt, hogy megszántottak 52 1/2 hold földet, melyért a bójár a szerződvény szerint tartozott volna a hat személynek fizetni 180 o. é. forintot és 60 krajczárt, de a helyett, hogy kifizette volna, elvette szekereiket, hájjaikat és a lovakból 10 darabot. Ezt pedig a bójár azért tette — mint írásból én alólt is olvasam — hogy Kolumbán Károly 2636 léet és 20 parát az ottani számítás szerint felvett a hat ekére, s még nem számoltól róla, s mindaddig, míg Kolumbán az irtt összeg pénzről számot nem ad, a bójár semmit ki nem ad, és munkáért is nem fizet; jöllehet, Kolumbán a többi tudta nélkül kért pénzt a bójártól. Az igaz, hogy Kolumbán Károly egy héti Moldvában tartózkodása után haza jött, s még mindaddig be nem mert, mivel beteg volt. Különb Kolumbán Károlynak nem szolgálat érdemére az, hogy így megcsalta társait, mivel csak ő egyedül tudott olábul beszélni, s a helyett, hogy többi társain idegen országban idegen nemzet között segíteni kívánt volna, kárt okozott nekik. Most mindnyájan közöttük Kolumbán Károly is a hó 12-én mennek Moldvába, hogy a megcsalott munkások portékáikat visszakapják-e vagy nem? s Kolumbán Károlylyal mi fog történni, arról tisztelt szerkesztő urat tudósítani kívánja.

Könczel Sándor.

Bárménzék, Ilyefalva, dec. 8.

Volt Bikfalvának, itt a Piliske esüsz szomszédsgában egy ódon, sötét épülete. E sötét épületben imádá eg hatalmas Urát a nevezett egyházközössége népe századok óta bü és sok keserven megváltott kevés örm között egyházi és polgári jobblét reményében élve derült lélekkel. — A lélek a korhaladtával mindig emelkedetebb lézen; kell, hogy legyen, még pedig úgy, hogy soha se valóslonjon e sötét, ez a világosság gyermekei lelkét leverni törekvő eszme: Culminatio. Az értelmesebbek lélek-magaslatukban kezdnek gondolkodni, hogy vajlon nem lenne e jobb tágosabb hajlékot építeni az Urnak elsőben, azután pedig az ő üdvözítő tanát hirdető confessoroknak és a nagyszámu gyülekezetnek.

Ugy lön, mint gondolkozának. Elbonták az ódon, sötét épületet, hová annyiszor hívá fel a nagy harang e méla hangja: bong, bong a népek szavait, vagy is inkább elbontatá a nagy harang-hangjával rokon nevű lelkész Bong István, daczára a régihez szokott, a közjövlelmet zsebre rakni szerető s képzelt magán költségtől félők ellenzésének. Nem gondolt a nevezett lelkész a külsők vexajával, nem hallgatói nagyrésze közönye, eifrában szólva, torzsalkodásával; de építé Istennek házat, hová kik lépnek, esküsznek fel zászlója alá. (Igy szól a templomról a tulserjén vallásos költő és bölcsész tanára M. K. N.-Enyeden). A régi egyház falán nem lehet semmi, annak építése idejét mutató levél találni, csak egy a toronyt kapcsolatlan levő eszergerendán mélyen bevéste ezt: Renovor 1543; állítólagosan ez az első javítás; a második történt 1668-ban, a harmadik 1765, negyedszer az idén. Sziklakeménye miatt alig bonthaták le a templomot. A torony megmaradt régi nagysága- és sziklakemény-

ségében, csak fedele szállítottatott alább 9 öl magasságáról 7-re, és sötét színéből fehérre meszeltetett.

Még pár eseményt említek meg; az első szivrendítő. Midőn a késő tavaszon kezdett s már jóréndin bevégzett eddigelő 12 ezer forintba került pompásnak nevezhető új egyház alapárkát ásták, egy még csaknem ép koporsót kellett derékban átvágni. Megtörtént szükségből a kegyelettel nem egyező munka s mit találnak az alapások a koporsóban? Egy nőt, ki imára kulesolt kezekkel arczra borulva fektűt a sir sötét honában; szépen felgöngyölt fürte meg épségben valának. Csaknek 15 évvel ezelőtt teték oda őt a fenn irt lelkész emlékezte szerint, midőn oly vesztésnek cholera uralgott. E döböntő látványra borzadva kérdé az egybesereglett nép egymástól: „Teremtő Isten! kit fog az ég ezért megverni?” Itt egy rövid megjegyzésem van. Tisztelet a halottak iránt; el kell hagyni őket az illetőknek a rendes időn át otthon, hogy pihenjenek még a tú- vagy örömemlékü hajlékban.

A második esemény: Beesületes embernek ígérete egyenes tartozás. Ha e józan elv ellen hibázik, vagy egy jólelkű ember, oka igen sokszor az elv teljesítését kölcsönző inkább, mint az elvhitel-lező.

Alkalmazás. K.-Vásárhelytt letelepült organumvész Kolonics István az irt új egyház számára egy új organa készítésre szerződött oly móddal, hogy azt rögtön felállítja mihelyt a templom készen lesz. De az ígért nem teljesült, pedig eddigelő koport — beszámítva a régi organát is mit Moldvában eladott — 1200 o. é. frót, még csak 400 van hátralebékban. Most perre hívta le a jogosai követelő egyházat, daczára a szerződvénynek, melynek tartalma szerint adv. első vasárnapra tartozik vala felállítani az alkudott organát. Igaz, hogy több darabját leszállította, de csak olyan részeket, melyek mint megannyi halt betűt úgy hevernek; a fő, a beszerkezet, a lélek nincs meg.

Add még Istennek irántai kötelmedből kifolyólag azt, mi az Istené mindenkor; s nevezetesen ha még gazdagon is fizetnek e szent tartozás teljesítéséért!

Lóthé József.

Az Erdélybe jött magyarországi szűkölködők számára

— Szamosújvár sz. kir. város *) minden rendű lakosaitól, az azon sz. k. városban székelő ns. Dob-ka megye némely hivatalnokaitól és az országos tegyintézet tisztjeitől, s örségétől nyújtott és folyó december 11-dikéről 1689 tanácsai sz. alatti kisérvennyel fölerkezett 83 főt 90 krnyi könyörödamányért; városi tanácsos t. ez. Govrik Tivadar urnak pedig, az annak összegyűjtésében buzgó fáradozásáért

valamint: A csik-somlyói felgymnasium t. ez. tanári testületének, december 12-kről lelkes sorai mellett, saját adománya gyanánt bejutott 20 forint segélyösszegért, mint a szenvedő emberiség irányában nemes érzelm tanusítványiért, szűkölködő hazafiai nevében érdemelt köszönetet nyilvánít, Kolozsvárt, decz. 17-kén 1863.

Az inségtügyi központi kormány-bizottság.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Biassini Domokos ur a város táncztermeinek haszonbérleje a jövő farsangi bálhizének feloldására végett, tegnapi és ma délután versenyt tartat a redoute épületében a Salamon és Pongrácz bandája között. Műtészek a városban lakó zenésztől és zenésztől vannak többen meghiva, kiknek itele-től fog függni, hogy a két jeles zenekar közül, melyikkel szerződtek a haszonbérle a jövő farsangi bálak zenéjére nézve.

— Diesőf. Sz. Mártonból m. Pekry Sándor ur husz o. é. forintot küldött be szerkesztőségünkhez az inség látottak részére, mely összeget illető helyre beszámolói kedves kötelességünknek tartunk.

— Az „O. D. Post” szerint számos magyar mágász azért ment fel Bécsbe, hogy a várad-kolozsvári vaspályavonalnak pártfogókat szerezzenek a Reichsrath képviselői közt.

— Már három egyéniség jelentkezett nálunk, kik állítják, hogy a hideglelést chinin nélkül tudják gyógyítani. Mi is tudjuk annak sokféle házi orvosságát, minő a mérges „lesztyán gyökér”, „fehér-liljom gyökér”, „borsos-paprikás bor”, „tut”, „tojás fehéreje” a kis ujra köve stb. eff., de úgy hisszük mindez nem elég. A ki ezt a 80,000 tallért elnyerni

*) Ugyanezen sz. kir. város esküdt közönségének jótekonyságából, az inségtügyi központi pénztára 300 főt már küldetett volt be, mint a város majorsági pénztárának nyújtálka.

akarja annak orvosilag be kell bizonyítani, hogy azon gyógyszer valóban helyettesíti a chinát, és ennél kevésbé rossz hatással bír a testre. Egy tökéletes orvosi munka kell ide, s azt francia nyelven aztán elbírdolni oda, hol a jutalmat feltették.

— A bécsi lapok még folyvást a miniszterválságról beszélnek. Az államminiszterhez legközelebb álló „Botschafter” azt mondja, hogy a hadiköltség tárgyalásakor „a helyszínről merített egyéb gondolatok léptek az előtérbe, melyek a tanácskozás elfogulatlanágának ártottak;” továbbá, hogy „valamely éhgyomros tikkadság van a politikai légben.” A „Freidenker” újlag erősíti, hogy mind Rechberg gr., mind Schmerling lovag beadtak lemondását, még pedig az utóbbit már valami 10–12 napja. A „Presse” szerint a miniszterválság fejlődését Schmerling ur betegsége tartóztatta föl. Ha Schmerling ur elbocsátási kérelme elfogadtnak, vele együtt Lasser és Hein urak is kilépnének, s ekkor Rechberg gr. természetesen maradna, s vele együtt Meszery, Plener, Burger és Degenfeld urak is. Schmerling utódjává ez esetben a reichsrath nrháznak elnöke, Anspersg h. g. van kiszemelve; Lasser helyére pedig Belcredi gr. csehországi, vagy Poche b. morvaországi helytartó. A „Morgenpost” úgy hallja, hogy kísérletek történnek az állam-megkülgügyi miniszter közti ellentétet kiegyenlítésére; továbbá, hogy a magyar kancelláriánál nagy tevékenység uralkodik, s idején látszik, hogy megint az ocsóberri férfiak lépjenek föl. A „Parl. Corr.” szerint Forgách és Pálffy grófok több kitűnő férfit terjesztettek föl, mint a kik készen volnának a kormány némi közbejárása esetén befolyást a kiegyenlítés előmozdítására fölháznál. O Felsége hajlandóan mutatkozik a javaslat elfogadására, az illetők tehát alkalmat meg fognak hivatni, de csak magánúton, véleményük nyilvánítására. Ezek nyilatkozatait fűggesztik föl O Felsége útját is Magyarországra. A „Presse” azon adta, is szolgát, hogy azon minisztertanácsban, melyben Rechberg gr. s Schmerling lovag összeszólalkoztak, „döntő helyről azon szükség emeltetett ki, hogy az alkotmányvita Magyarországgal végre egyenlítettessék ki” ekkor Schmerling ur nyilatkozott, hogy „komoly egyezkedésre a pillanat még nem érkezett meg,” a mi pedig az egyezkedés eszközeit illeti, e részben rendkívül tartózkodólag viselte magát. A „Wiener Lloyd” úgy értesít, hogy a miniszteri válságnak egyelőre vége van, de csak is egyelőre, azaz, hogy a reichsrath mostani sессiója alatt aligha fog történni változás a miniszteriumban. E sессió újévén túl fog tartani, aztán összehívják a tartománygyűléseket s kilátásba van helyezve a magyar országgyűlés összehívása is, ekkor fog tehát az elhalasztott válság eldőlni.

— A „Független” folyó hó 15-diki számában olvassuk: A tegnapielőtti éj — Lucea éje — reméletes szélviharral köszöntött be. A szélvész körülbelül hajnali 2 órakor tört ki, s tegnap késő éjjel pillanatonként eső és hóval keverten oly hevesen dühöngött, minőre a közelebbi években nem emlékszlünk. Egész napon át hulltak az utcákra a háztetökről leszakadt cserepek, kövek, itt-ott ablakok. A leglégnyegesb károk, melyeket a szélvész Pesten okozott, mint hiteles helyen szivesek velünk közleni, a következők: A plébániater levő új, díszes szent Háromság szobor felső része leszakadt, s oly erővel hullt alá, hogy a szobor körül levő vasrácsokat is beszakította, a kár igen tetemes, miután a leszakított rész darabokra tört, és egészen haszonvéhetetlen. A szoborhoz városi ör állította. A most épülő redoutának az „Angol királynő” vendéglő felé néző részéről a rézföld- és parkányzatot a szél letörte, s minthogy az egész délelőtti ót az épületről hulltak a kövek, földel töredékek, az illető utca a közlekedést elzárta. A Lloyd-épület tetején levő vízvezető-csatornák letörtve, az udvarra hulltak alá. A zerge utcai városi épületnél, hol még most is foglyok tartattak, a kerítés leszakadt. A Dunán a csónakokkal közlekedés természetesen megállított. Minden hajó többé kevésbé megsérült, 6 káposztával telt elmerült. A vízbe hullt káposzta némi része kibálasztott, mi felett városi biztosok örködték. A hálteről szemközt levő jegyzőbődét a szél a Dunába dobta. A hullámokból néhány bűtis fia gyermek holt teteme is kivettett. A tetem rongyokba volt takarva, s a Róchus-kórháznak adatott át. A ferencziek pesti templomán levő kereszt megárgattatott. A pest-belvárosi plébánia is megsérült. Este hét órakor a szélvész a pesti gazdometernél az egyik cylindert földönté, a kitóduló gáz, az akkor valószínűleg szintén földöntött mellette levő égő lámpától meggyuladt és lángolva magasra fellobogott. A Józsefváros feletti láthatárt egy pillanat alatt szikrázó fény borította, s a dühöngő nagy szélvész mellett a tűzvész nem csekély ijedelmet okozott. A keresési uton hullámozott a nép a szél helye felé. A segély rögtön ott termett, de természetesen

csak a szomszédos épületek megmentésére szorítkozhatott, mi sikerült is. E baleset folytán 8 óra tájban a gázvilágítás mindenütt fényre szállt alá, de 10 óra után, minthogy rögtön a 8 pótkatlanban készített gáz, ismét előbbi fényre lobogott. Mint ma a gáz-társulat a pestvárosi hatóságnak jelenté, a sérülés helyreállítása néhány hetet fog igénybe venni; a pótkatlanok ugyan nem sérültek meg, de a gázvilágításnak azért ma este is valószínűleg fényre kell szorítkoznia. A színházakban tegnap este e világítás rögtön csökkenése, pillanatnyi zavart okozott ugyan, de az előadások nem szakítottak félbe. Emberszerűség sehol sem történt.

— Az „Oesterreichische Zeitung”-ban olvassuk: Maeger Károly ur egy nyit levelet intézett a Reichsrathhoz az erdélyi vasút ügyében. A nagyváradi kolozsvár-brassó-bodza vasút mellett szól, ideértve a fehérvár-szebeni szárnyvonalat. Ajánlja e tervet, mivel a fővonal diagonális irányban vágja Erdélyt. Ez az a vonal, mely mellett szakított tekintélyek szoltak, melyre nézve éppen azért a Bischoffsheim és Hirsch féle bankárház ígéretet nyert, hogy az engedélyben elsőse lesz; végül ez azon vonal, mely egész Erdély népessége kívánatainak és érdekeinek legjobban megfelel.

— Bécsben is nagy szélvihar volt. A roppant szél sok ablakot betört, s több képményben tüzelt támasztott. Az utcákon, a szél által a háztetökről lehányt szindely és ködarabok, sok járókelőt megsértettek. Több kocsi a szél felborított. A Wien-folyón levő lánchíd oly tetemes sérüléseket szenvedett, hogy el kellett zárni a közlekedés elől. A népkertben levő Theseus-templom tetőzetének egy részét lerántotta a szél. A vihar Bécsben kívül is nagyban rakonzálankodhatott, nevezetesen a távirai sodronyokon.

— Lamanski orosz nyelvtudós és tanár, az orosz irodalom egyik legkitűnőbb tehetsége, több időt töltvén Magyarországon, nyelvünket annyira megszerette, hogy azt egészen sajátjává tette s több magyar műnek fordításához kezdett. Ezek közt vannak: Szalay „Magyarország története” s Jókai „Egy magyar Náböha.” Lamanski jelenleg Konstantinápolyban tartózkodik.

— Baleset a „Széchenyi” hajón. Sok résztvételt kelt a baleset, mely a csász. kir. szab. dunagőzhajótársulat főfelügyelőjét, Lazarich kapitány urat Konstantin nagyhercegnek Galacziól fölfelé tett utazásában érte. A Turn-Severinnél (a vas kapu alatt) történt hajóvaltoztatások Lazarich a fedélzetén oly szerencsétlenül esiklott, hogy egyik lábát épp a bokaosonton fölül törte el. A közelében levő nagyherceg az első volt, ki hozzá ugorva, felkelni segített. Lazarich most Turn-Severinben fekszik és hónapok kellenek, míg kigyógyulva a szolgálatot megkezdheti. Különös balsors, mely e férfit épp azon helyen érte, mely működésében nagyfontosságú; Turn-Severin ugyanis az alsó dunai közlekedés közszé, azon közlekedés, mely éppen a kapitány merészsége által nyitott meg néhány évtized előtt. Mint tudva van, Lazarich ur volt ugyanis a Dunagőzhajó társulat kapitányai közül az első, ki a „vaskaput” gözzel hajozta át, s ez által a magyar Duna közlekedését az alsó vonallal, a fekete tenger és a Levante kikötőivel helyreállította. Lazarich azóta e veszélyteljes helyeken számtalanszor minden legkisebb baj nélkül hatott át.

— Kóbor Gizella — Makai Pálné — ki Debreczenben a czimbalom hangszeren tökéletesítvén magát, minden jótékony hangversenyekben örömmel vett részt, s azután Balázs Kálmánnak jelenleg Königsbergben működő zenetársulatához szegődött, s annak jó- és balsorsában osztozva, a magyar zene terjesztését külföldön, mint czimbalmosnő elősegíté, mult hó 5 én Königsbergben jobb létre szenderült. Éppen akkor halt meg, midőn legyőzhetlen honvágyának kielégítésére, hazájába visszaindult volt. A fiatal nő még csak 19 éves vala.

— Különös kihágás történt e napokban Poroszország egyik törvényszéke előtt. A vádlottak ellen ugyanis kihágás miatt kimondatván az ítélet, ezek egyszerre nekiesetek az ellenök tanuskodónak s oly botrányt idéztek elő, melyet a jelen levő esendő és hivatalosolga ki nem egyenlíthetett, a miert is karbatalom beavatkozása lön szükségessé. Ez ugyan helyreállította a esendet, de azallat a háborusodó felek jól eldöntötték egymást s egyelőre közösenháborításért ögy órai börtönrre ítéltetvén, várják az államtigyzész vadját a tanuk bántalmazása miatt.

— A jótékonyágnak egy szép példája fordult elő nov. 26-án Békésben, a hol egy Kovács András nevű timár mesterember, a belv. hitvallású szegény árva iskolás gyermekek számára 50 pár csizmát varratott, és azt az egyház gondnokának átadván, n. t. eszperes Hajnal Abel ur, az árva között kiosztotta. Megható volt a szegény árva közönete, a mint a kiosztás után a derék iparosnak, egyik néptanító vezérlete alatt, halát

rebegtek. Adjon az ég több ily jószívű embert a szegény árva számára.

— Az „alföldiek segélyalbum”-ának kiadása néhány nappal azért késik, minthogy tartalmát a kiadók mintegy négy ívvel megővítették.

— Dr. Pataki Dánielné és Fejér Mártonné gyűjtőívén az Alföldről jött szűkölködők számára élelmezést ígértek: br. Bánfi Dánielné, gr. Beldi Ferenczné, Biró Lajosné, Boér Ferenczné, br. Huszár Károlyné, br. Józsi Lajosné, br. Kemény Miklósné, gr. Mikes Károlyné, gr. Mikó Imre, Székely Dávidné, gróf Thoroczkai Miklósné, Vikol Gergelyné, gróf Haller Gáborné, pr. Ocsvai Ferenczné. Pénzübeli segélyt adtak: br. Bornemisza Albertné 3 frt, gr. Rhédei Jánosné 5 ft, öz. Ritter Ferenczné 3 forintot.

Nemzeti színház. Szerda, decz. 16. „Az iskolakertől” és „Fehér hajszál” című francia vígjátékok. Mindkét darab elég jól ment; a szereplők elég jól viselték magukat. De Follinsznét a Fehér hajszálban játékaért különösen meg kell dicsérnünk; Clotild szerepét oly kellem és lélekteni tanulmányval adta, hogy valóban megtestesítve állott előttünk egy férje szerelmét visszahódítani akaró nemes lelkű és művelt szellemű hölgy képe; Komáromi sem vont le semmit a darab becséből jó játékaival. Szabó Pepi kedves alak volt, mint iskola kertől. Közönség közep számmal.

Csötörtök, decz. 17. „Lucia” opera 3 felv. irta Donizetti. Ez est diésége Fekter és Fehérvári Marit illeti; Fekter (Edgard) mindvégig meghatva énekelt; Fehérvári Mari (Lucia) mai játéka és bájos éneke által csak megerősíté első felléptekori irántai jó véleményeket. Sikeresen működtek közre Institoris és Tótfalusi is. Közönség meglehetősen számmal.

Értesítés.

Alólrtnak van szerencsése a nagyon tisztelt közönségel tudatni, miután ezen nemes Kolozsvár városában század óta becsben állott hiduteza szögletén levő ugynevezett „Szlabý” téle nagy gyógyszer tár örökösödés után sajátjává lett, azt a kor igényeihez képest egészen újra rendezve a nagyon tisztelt közönségnek további szolgálatára felajánlja.

Pártfogást csak annyit kér, menyinyt érdemel azon ígért mellett, hogy mindent, mi e szakmába vág a legnagyobb pontossággal és figyelemmel fog kiszolgáltatni.

Ezen szerény öntudat reményt nyújt arra, miszerint a nagytisztelt közönség elismerését s méltánylatát megnyerendi:

Kolozsvárt, december hó, 1863.

ifj. Hintz György,
vegytutor és gyógyszerész.

Hálaköszönet.

Midőn a róm. kath. lyceum ifjusága keblére társulatunk alakítása által egy fejletlen bimbót tűzünk, azon remény kecsgetté mindnyájunkat, hogy e bimbóban ifju szívünk szí. hevét nyújtva szirmaiskái fejlesztésére: egykor szépen nyit bokrétá mosolyg reánk, melyet biztos jeltől adhatunk át mindazoknak, kik az ifjuság haladásában honunk felvirágzását szemlélik; s egyszersmind bizonyossággal szolgáland aunk, hogy célunkat szemlél pillanatig sem tévesztí, s nem köznapi hivalkodás, de az emberiség főnséges hivatásának kíváncs szentelni időnkét, midőn azon magas lelkek összetett erejébe öhajjtunk vegyíteni munkálkodásaink zsenge eredményeit, kik a nagy célt általuk most még bár óriási távban szemléltetni öhajjták, ösztatván a homályt, mely lelkünket borítja. Azért midőn társulatunk alakult „tett” lett jelszava, s hála az Égnek azon magasztos lelkesedés, mely bennünk egyedül vágygá tervé az igaz, szép és jónak örökhöz mért megvalósítását, e pillanatot ép úgy heviti társulatunkat, mint az első perczben, melyben ez, általánosan öhajtott tárgylélet nyere. Egymást buzdítók mi; távol azon merész gondolatól, hogy szerény körünk elég érdekelt bírna honfaink s honleányaink sokfelé igényelt figyelmét magára vonni. Azonban ime, mily boldog család! Nemes keblű honfaink s lányaink becses részvétell, figyelemmel kísérik az „Önképző társulat” léptét, minek szép bizonyítványa egy általunk folyó hó 12-én a „K. Közlöny” t szerkesztősege után kapott nemes adakozás honleány Benkő Mária Etédi Bálintné urasszonytól egy, a többi közt legjobb balladára öt német fordításra két tallér kitűzött pályadíj. Fogadják szép lelktőlgy legforóbb közönségünk Musaink szerény oltárára hozott áldozata, s azon szép buzgalmaért melylyel köztünk ezen szellemi versenyzés nyitásával, az ilyenkor mindig erkölcsi érdemmel bíró dícsvágyat, éleszteni kívánja.

Farkas Lajos,
az önképző társulat jegyzője.

Méltányló nyilatkozat.

A „Zala-Somogyi-Közlöny”-ben Aranyossy Lajos pályatársunk által indítványozott nyomdászati „Szakközlöny” felől értesültem, mely szép eszme irányában mi kolozsvári nyomdászok örömlünket fejezzük ki; vajha az létrejöhetne, melynek előzetői számát Kolozsvárról körülbelül tizennégygyel szaporítandjuk. Jó volna, ha e lap nem magyar és német, hanem kiválólag magyar nyelven jelenne meg. Beszéljünk magyarul!

Különbö e lap tartalmához majd tüztebben is hozzászólunk, egyelőre csak annyit jegyzünk meg, miszerint — édes magyar nyelvünket illetőleg — e „Szakközlöny” által is egy valódi czélt csak ugy érthetünk el, ha t. irodalmi embereink a magyar helyes rás szabályait (orthographia) — a miről inár többször volt szó a magyar lapokban — tökéletesen megállapítanak.

Eljen az indítványozó!

A kolozsvári nyomdásztestület.

Sajtóhíra. Utóbbi újdonsági rovatunkban hibáson áll e szó: „kormányszéknél” e helyett: „főtörvényszéknél” ugyanis az erdélyi magyar szempont a semmisítő törvényszék helyét nem Bécsben, hanem a magyar királyság központján, s a magyar intévény szellemében a házszemlélyes táblára olvasztani kívánja, minthogy törvényhozása is egyedül a királyság központján folyhat.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, dec. 11. A „Morn. Post” az uralkodók válaszirataiban Napoleon congressusa való meghívására, a legmeggőzőbb bizonyítékát látja a császári terv kivihetlenségének, s a legtalpraesettebb igazolását azoknak az indokoknak, a melyeknél fogva Anglia a meghívást visszautasította. Legelőbb is az orosz választ elemzi s abban teljesen valósnak látja, a mit Russel előre megmondott. A czárnak a béke fentartása iránt nyilatkozott kívánata bizonyára őszinte. Azonban némely „esetőségek”, a melyek bírdalmának bizonságát, sőt épségét fenyegetik, arra indították a czárt, hogy a sereg leszállítás megkezdett utjáról visszatérjen. Mitűn pedig előreláthatólag éppen ezek az esetőségek fognak a congressus egyik tárgyt képezni: igen természetes volt, hogy a czár felvilágosítást kívánt arról, hogy miképpen fogják fel a congressuson amaz esetőségeket. Az orosz czár nem mondja ki, hogy Napoleon terve Európá kibékítésére nem valószínű; ő csupán egy kérdést tesz fel, a melyre tudja, hogy kielégítő feleletet nem kaphat. Az austriai császárs s az olasz király mindketten békét akarnak, de egyszersmind mindketten bírní akarják Velenczét. Ha tehát, így végzi a „M. Post”, a francia császárs terve meghíult, vigasztalhatja magát aival, hogy senki sem juthat sikerhez, a ki lehetetlent kísért meg.

A „Times” megint szól Lengyelországról; szerinte ez a szerencsétlen ország nem csak el van nyomva, lábbal tiporva és megtizedelve, hanem végső megsemmisítéssel is fenyegetve. Sándor czár lengyel alattvalóival körülbelül egy bányát, mint elődje a zsidó rebelisekkel; ez ugy látszik, mindent el akar pusztítani, s ha utódja nálánál még szelidebb talál lenni, annak Lengyelországban már nem lesz min szelidségét gyakorolnia. Néhány év alatt az akasztófa, a bányamunkák, a börtönök és Szibéria elnyeli mindazt, a mi Lengyelországot képezte s ekkor Oroszország szelidde fog válni, mert nem lesznek többé rebelisei, a kiket leigázhatna és vérpadra burczolhatna.

Francoiaország. Páris, dec. 11. Az uralkodónak a „Moniteur”-ben küldött leveleit itt nagy érdeklél olvassák, bárha azokban nincsen semmi új. Most azt hiszik, hogy a császárs e felségi levelekhez még utóiratot fog esatolni a népekhez intézendő manifestum alakjában, de ennek szerkezete nagyon békés lesz. Különbö itt még mindig bün reményekre támaszkodnak s nevezetesen Russel lordnak népszerűtlenségére, a miből ennek visszavonulása fogna következni.

A bajor király választát Rómából nov. 27-én intézte Párisba, s ez így szól: „Jól tudom, hogy azok az 1815-ki szerződések, a melyek Európa politikai épületének alapját képezik, ma már több helyen meg vannak ronesolva. Ily módon alig lehet valami szebb feladat, mint az alig elküthetű megrázkódtaásoknak a vizálys kérdések közű kiegyenlítése által megelőzése.” Miksa király reméli, hogy az ebben érdekllett hatalmak a terv sikere végett beleegyeznek a congressusba s ily föltétellel ő is elfogadja azt.

Németország. Berlin, dec. 12. A képviselőház mai ülésében jelentést tett az igazságyi választmány Lynkowskinak az elfogott lengyel képviselők ügyében beadott indítványáról. Az indítvány a volt, hogy Sulercziski, Migolewski és Szumann képviselők a vizsgálati fogságból szabadon bocsátandók. A

választmány véleménye oda megy ki, hogy Sulerczikit bocsássák szabadon, de a más kettőt nem. Kratz képviselő módosítványt ad be, hogy a jelentést még egyszer utasítsák vissza a választmányhoz s ez azt titkos ülésben tárgyalja. Az igazságügyminiszter így szól: A ház alaki joga elvitáztatlan; de a ház hiányosan van értesítve, s tökéletes értesítést a nyomozás hátránya nélkül nem is kaphat. Simson mind a három vádlottnak fogságban tartása mellett van. A háznak, ugymond, csak attól kell óvakodni, hogy tagjait, a kormány-nak nem tetsző politikai hitvallásukért, költött ürügyek alatt el ne fogdossák; itt azonban hasonló eset gyanúja nem forog fenn. Matty a szabadon bocsátás, Roden a választmányi javaslat mellett nyilatkozik. Végre Kratz módosítványt fogadták el 147 szavazattal 133 ellen.

Woudehouse lord ideérkezett, ma találkozása volt Bismark ural, s azután haladéktalanul indul Kopenhágába.

A „N. A. Ztg.” ezt írja: Augustenburg herceg kiáltványa a holsteini hadseregnek újraalakítását helyezi kilátásba a szövetségi csapatok támogatására, illetőleg a herceg saját országának önvédelmezésére. Nem lehet felténni, hogy a szövetség egy ilyen, a jogi kérdés megoldásának elébe vágó tényleges birtokba lépésnek helyet engedjen.

A „B. B. Ztg.” szerint el van határozva, hogy a szövetségi végrehajtó csapatok Holsteint minden körülmények között teljesen megszállják, s a hatalmak Dániának felenged-ményei által magukat megzavartatni ne engedjék, sőt általában csak azután bocsátkozzanak Dániával alkudozásba, ha a megszállás tökéletesen ki lesz víve. A porosz kormány szándéka az, hogy az elvállalt eszelekvés teréről nem előbb, mint a hercegségek Dániához való viszonyának és Schleswig-Holsteini jogainak tiszta és szerződészerű végeleges rendezése után lépjen vissza. A hercegségek

„jogait” azonban itt úgy fogják fel, hogy a Dániától való elszakításra nem is gondolnak, sőt inkább csak a londoni jegyzőkönyvek új átdolgozását akarják a végett, hogy a most kötbendő egyezmény szabatosan határozza meg Dánia kötelezettségeit a hercegségek irányában. Első feltétel, a melytől teszi függővé Poroszország az alkudozás megkezdését Dániával az, hogy a Schleswig békebevezését kimondó dán alaptörvényt véglegesen nem pedig csak előlegesen vonják vissza, s a hercegségek egymáshoz tartozását feltétlenül tartásák fenn. A londoni jegyzőkönyvtől azért nem akar a porosz kormány elállni, mivel az örökösödési kérdés másképp rendezése a kormány nézete szerint sok nehézséggel járna; s másfelől Augustenburg herceget demociatikus környezetet, irányadó körökben annyira nem jó szemmel nézik, hogy a londoni jegyzőkönyv elvetése esetében, a herceg igényeinek is ellene fognának lenni. A porosz és osztrák kabinetek közt hirtelen létrejött benső barátság, a melynek következtében Schmerling ur visszalépését várják, a két kabinet közötti formászerű egyezményben is kifejezést nyert, a mely szerint Austria Poroszországnak fenebb érintet céljaira nézve teljesen egyetértene. Ezt a formászerű egyezményt azonban Austria csak 1864. diki januarius 1-ig kötötte, miután a bécsi kabinet amaz időpontra, a midőn a dán alkotmány, a mint tudva van, hatályba lép, szabad tét kíván magának fenntartani további elhatározásokra. A dolgok ily állásából a nevezett porosz lap azt következteti, hogy Augustenburg hercegnek személyes megjelenését Holsteinnel nem várják és nem is fognák eltűnni.

A hivatalos lap jelenti, hogy a tengerészeti főparancsnokság dec. 10-dikéről minden tengerészeti tartalékot (kivéven a tengerész-zászlóalj és tengerész-tüzérség tartalékát), úgy minden tengerészeti szolgálatra köteleseket egész 27 évesekig felszólított, hogy magukat

a legközelebb eső honvéd zászlóaljnál azonnal jelentessék.

Hamburg, dec. 12. Az itteni polgárság egyhangulag elhatározta, hogy fel fogja kérni a senatust, hogy ez minden rendelkezésére álló eszközökkel segítse és segítse Schleswig-Holstein hercegségeinek ősi, alkotmányos és elválaszthatlan összeköttetését, azok önállóságát és Dániától való tökéletes elszakítását.

Dresden, dec. 11. A képviselőház mai ülésében az alelnök és 43 követ a következő indítványt adták be: „Hogy a legújabb német szövetségi határozat feletti legmélyebb sajnálat és jogos bosszankodás kifejezése mellett, s a szász kormány magatartása felett elismerést nyilvánítván: kéri a kormányt, hogy minden módon odaműködjék, hogy az elhatározott intézkedéseket Schleswig-Holstein tökéletes megszállásával terjesztse ki; továbbá, hogy a hercegségekben a dán király el nem ismerésének kimondását és az egyenes leszármazás szerint jogosult fejedelemség, mint Schleswig-Holstein hercegeinek elismerését tovább ne huzzák-halasszák.

Altona, dec. 12. Hír szerint döntő körökben elhatározta, hogy a végrehajtásnak nem fognak ellene szegülni. Várják, hogy békés kiegyenlítés sikerülend a német nagy hatalmakkal.

Törökország. Konstantinápoly, dec. 6. London és Konstantinápoly közt élénk táviratozás foly. A szultán még abban az esetben is szándékozik Párisba látogatásra menni, ha a congressus nem is jön létre. A fényes Kapu felkérte az európai kabineteket egy conferentiára, a mely a párisi szerződésben az oláh alkotmányra vonatkozó pontot megváltoztatná, hogy ez által Kuza herceg és a nemzetgyűlés közt a viszály megszűnjék.

Ujabbak. Lemberg, dec. 14. A „Lemb. Ztg.”-nak jelenti Brodiból, hogy a Raziwi-

lownál elfogott tizenegy osztrák alattvaló ifjút az oroszok valóságban kiadták az osztrák hatóságoknak.

Berlin, dec. 15. Bismark ur tegnap egy igen határozott bangu jegyzéket intézett Ernő Sász Coburg herceghez, a melyben ennek Frigyes angustenburg hercegnek a szövetség békéje felzavarására intézett törekvéseire való hajlását meg nem állbatónak s általában el nem nézhetőnek jellemzi, s a herceget felelőssé teszi egy oly eljárás következményeért, a mely teljes lehetlenné fogná tenni a szövetségre nézve, hogy az örökösödési kérdés bízálban megoldásához fogjon. — A képviselőház szabadelvű töredéki felirást határozta a kölesöntörvény el nem fogadásának indokolása s a Schleswig-Holsteini politika tevőleges formulázása végett.

Bukarest, dec. 14. Az utóbbi kamarailésben a felirati bizottság visszavette első felirati javaslatát s egy újat terjesztett elő, a mely csupán azt a nyilatkozatot tartalmazza, hogy a kamara tekintve a bazát fenyegető veszélyeket, kész minden előterjesztett reformokat és intézkedéseket tanácskozással alá venni.

Gabonaár Kolozsvárt December 17-n 1863.

(Bécsi mérője osztrák értéken.)

Tisztabúza 4 frt — kr. Elegybúza 3 frt — kr. Rozs 2 frt 10 kr. Árpa — frt — kr. Zab 1 frt 10 kr. Törökbúza 2 frt 10 kr. Pityóka — frt 40 kr. Marhabús 10 kr.

Bécsi börze December 18-án: Nemzeti kölcsön 79.75. 5% Metalliques 72.65. Bank-részvény 785.—. Hitel részvény 183.80. Váltó Londonra 118.75. Ezüst 119.—. Arany 5.72. 1860-diki Állam kölcsön 92.45.

December 16-án: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 75.25. Erdélyi 72.—.

T. és telelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

HIVATALOS.

4276—1863.

(280)

(3—3)

Hirdetmény.

Nemes Kolozs megye id. törvényszáke részéről ezennel közndomásra jutatik, hogy Strubecker Mátyás felperesnek a Manz Vincze kiegyezkedési tömege elleni ügyben a Berkenyesi elárverezeti jószágban találtat több nemes faju maglovak, tenyész kanca, csikók, schweiczi bikák, tehének, boryuk, hizott és rideg sertések, méhek, igás ökrök és lovak, jó minőségű réti széna, szalonna, répa, burgonya, zab, árpa, kukorica, 1862 és 1863-ból berkenyesi borok, és egyéb termények fognak helyt Berkenyesen, azonnali készpénz fizetés mellett a legtöbbet ígérőknek az 1863-ik év december 28 és 29-ik napjain eladatni.

Erre vásárolni szándékozók meghivatnak, az eladandó tárgyak összeírása és becsára a törvényszék levéltárában a szokott hivatalos órákon megtekinthetők.

Nemes Kolozs megye id. törvényszékének 1863 ik év december 10 én tartott üléséből.

1350—1863

(281)

(3—3)

Hirdetmény.

Az ezen országos fegyintézet fegyenczeinek a jövő 1864 közönséges polgári évbenei élelmezése és az órság kenyér járandósága szállításának biztosítása végett a felsőleges kir. főkörmányszéknek folyó hó 3-ról 35970 sz. a. kelt rendeletét folytán az intézet hivatalos irodájában folyó december hó 28-án reggeli 10 órakor nyílna az arócsokbeli árcsokbeli fog tartatni, melyhez a vállalkozni kívánók oly megjegyzéssel hivatnak meg, miszerint minden vállalkozni kívánó köteles leendő 2000 o. é. frtot készpénzben vagy megfelelő belföldi állampapirokban az árcsokbeli bizottmány kezébe meg az árcsokbeli bevégezése megkezdése előtt bántapénztul letenni, mely meg nem tartóknak az árcsokbeli bevégezése után azonnal, megtartónak pedig csak a feltételekben kívánt biztosíték letétele után fog visszaszolgáltatni.

A fennebbi határidőig 2000 frtot készpénz vagy megfelelő belföldi állampapirokkal megterhelt és szabályszerű helyeggel ellátott irások ajánlatok is el fognak fogadtatni, melyekben az egyes étek és kenyér részletekért kívánt árak betűkkel és számbetűkkel tisztán és olvashatón irandok ki, önként értetődően, hogy netalán előforduló küllönbség esetébe a betűkkel irt ár fog érvényesnek tekintetni, s azon nyilatkozatot kell tartalmazni, hogy illető vállalkozni kívánó előtt a feltételek is ismeretese, és magát azoknak feltétlenül aláveti. Az ezen vállalkozásra vonatkozó szorosabb feltételek az intézet irodájában a szokott hivatalos órák alatt addig is megtekinthetők.

Az országos kir. fegyintézet igazgatóságától. Szamos-Ujvár 1863 december hó 8-án.

NEM HIVATALOS.

(287)

19/12

(1—2)

100,000, 50,000, 30,000, 25,000, 20,000, 15,000, 12,000, 10,000, sat. ezüst forint értékű, az idevaló kormány által engedélyezett és biztosítotlag oltalom alá vett, államnyeremények kisorsolása a közelebbi hónapokban történendően, s mivel a legközelebb már december 23-án leendő húzásra vonatkozó eredeti részvény-jegyek (nem igények, bizonyosított levelek) adására s kifizetésére 5 frt részvény-díj mellett, meg lévén bizva, s a csekély bétételi részvény-díj és a nagy nyereményekre való kinezés tekintetéből, ezen sorsjáték iránti részvét igen jelentékeny leendő, kéretnek a megrendeléseket mentől előbb s közvetlen az alólt fő bizományoshoz küldeni.

Hivatalos nyervény-sorozatok azoknak kiadások után, a megrendelési tervvel együtt az illető résztvevőknek azonnal megküldetnek.

A levél általi megkeresések német nyelven intézendők

GRÜNEBAUM A.

M. Frankfurt, Jubász (Schäfer) utca 11 sz. a „vonat” közelébe.

(286)

TANULÓ-nak

(2—3)

felvétetik egy alkalmas ifjú, kinek a kereskedéshez kedve is van

DEMJÉN LÁSZLÓ-nál Kolozsvártt.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

Melléklet: Előfizetési felhívás a Bazar című női divatlapra.

(284)

A FŐBB CZIKKEK jegyzéke.

Disz-árak

börből, bronce-, fa-, porcellán-, kristályból sat.

kézmunka- és utazó eszközök, Necessairek, kizításkák, pénz-, levél-, szivartárcák stb.

ALBUMOK

itt még nem látott választékban, bámulatos olesó.

ÉKSZEREK

a valódihoz hasonló Színházi látások és legyezók.

FÉNYÜZÉSI

butorok, virágasztalok, virágtartók, íróasztalok, órák, statuettek, kályha-eszközök, fa- és szénkosarak.

Chinai thea.

Samoarok, thea-szénnyek.

Vadász, lovagló és utazó eszközök, angol pálcák és esernyők, gummi, kelme- és bőrczipók.

Pipázó-szerek,

a legkülönbözőbb választékban.

CSAPÓ SÁNDOR

(belmonostor-utca)

Kolozsvártt.

bátorkodik a n. é. és t. cz. közönségnek, négy év óta fennálló kereskedése iránt tanusított kegyes pártfogásáért, szíves köszönetét nyilvánítani; egyuttal szabadságot vesz magának, árucikkeinek, főleg a közel levő

KARÁCSONI

idényre történt tetemes szaporítására figyelemztetni, mely által a legkülönbözőbb kívánalmaknak is képes megfelelni; — miután szállítmányait a

KÜLFÖLDRŐL,

még a pénzfolyam kedvező idejében fedezte, oly helyzetben van, mikép izletes új tárgyakkal

egy forinton

kezdve, feljebb egész 50 frtig nagy választékban szolgálhat.

A csekélyre tett valódi árak a czikkekre jegyezve, miáltal a vásárlók minden megrovás ellen biztosítva vannak.

(3—3)

A FŐBB CZIKKEK jegyzéke.

GYERMEKJÁTEKOK, számtalan új nemiek.

Társasjátékok.

Föld- és eggyébök, rajz-eszközök, KALITKÁK, Haj-, ruha-, fog- és köröm-képek.

Fésűk, tajok, elefantcsont-, kautschuk- és bivalszaruból.

Borotvák, tollkészek és ollók.

Illatszerek, angol-, francia készítmények, s minden más ismert és kedvelt nemiek, valamint a legfinomabb toilette-szivacsok.

Házi eszközök és tárgyak, u. m.

moderateur-lámpák, asztali- és dessert-eszközök,

kanalak, tálcák, ezukor-szelenczék, girandolok,

csillárok, gyertyatartók,

teglázorezek, m o z s a r a k,

kavéörök, s számtalan más tárgyak.

KARÁCSONI ÉS UJ-ÉVI

ajándék czikkek tartatái:

A legújabb divatu bel- és külföldi DÍSZÁRUK, valamint hasznos és mulattató

GYERMEK JÁTEKOK

dus kiállítását, a jelenkor igényeinek megfelelő jutányos ában, a helybéli és vidéki t. cz. uri családok betes rendelkezésére tisztelettel ajánlja

BÁNYAY KÁROLY, kereskedése a „Levéli”-hez.

(282)

(3—4)

Fő-tér br. Józsiika önga házában Kolozsvártt.